

GRAĐANIN SVETA

GODINA I, BROJ 5

MART - JUN 2012. GODINE

Umesto uvoda

Znanjem protiv diskriminacije

Međunarodni dan borbe protiv rasizma, 21. mart, tradicionalno obeležavamo različitim predavanjima, gledanjem tematskih, igranih i dokumentarnih filmova, razmatrajući socijalni karakter ove pojave, njene uzroke i posledice. Upravo taj datum predstavljao je glavni motiv za odabir teme ovog broja: prisutnost i rasprostranjenost rasizma činila nam se alarmantnom, te smo osetili potrebu da i na ovaj način ukažemo na porast tolerancije prema rasističkoj diskriminaciji.

Segregacija romskih naselja, antisemitska literatura, pogrđni i uvredljivi grafiti, neonacistička obeležja... predstavljaju samo određene forme zapostavljenog i sve prisutnijeg problema netolerancije, diskriminacije, ksenofobije i rasizma. Kao odgovorni i samosvesni građani, dižemo glas protiv svih oblika diskriminacije i zalažemo se za poštovanje prava i sloboda svakog i svugde, bez razlike.

Još jedan datum, odnosno poseta jednoj instituciji, inspirisala nas je da se kratko osvrnemo i za fenomenom kulta ličnosti. Neki učenici su prvi put posetili Muzej istorije Jugoslavije, odnosno kompleks nekadašnjeg Muzeja 25. maj. Pomenuti mesec, posebno četvrti i dvadesetipeti dan, nekada je bio veoma značajan na ovim prostorima, te smo se zainteresovali za te reperne datume. Premda današnji učenici nisu imali priliku da stave pionirske kape i marame, ipak mogu biti pioniri u objektivnijem sagledavanju prošlosti, bez predrasuda.

Koordinator

Od zasnivanja ideje o pokretanju elektronskog časopisa „Građanin sveta” planirana su dvojezična izdanja, na srpskom i engleskom jeziku, ali zbog tehničkih razloga nismo bili u mogućnosti da realizujemo tu zamisao.

Kako bi naša inicijativa imala internacionalniji karakter, sledeći, šesti broj biće publikovani samo na engleskom jeziku.

U ovom broju:

Tema broja:

Rasizam

Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije 3

Definisanje pojma

Druga strana rasizma u Srbiji: Šta oni naručuju, a čime mi častimo 4

Ana Macanović

Superiornost između rasa 6

Danilo Plavšin

Rasizam u Srbiji 7

Petar Nenadić

Martin Luther King Jr. - I have a dream 8

Aleksa Dabić

„Prva dama građanskih prava” 11

Roza Parks

Maj Druga Tita: i kolevka i štafeta i grob 12

Ana Macanović

Kuća cveća 14

Danilo Plavšin

Preporučujemo 15

Internet u službi obrazovanja: rasizam

Značajni datumi 16

9. maj - Dan pobeđe nad fašizmom i Dan Evrope

Retrospektiva 17

Say NO to racism!

Srđan Barišić

Tema broja: **Rasizam**
Definisanje pojma

Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije

Član 1. (stav 1.)

U ovoj konvenciji izraz „rasna diskriminacija” odnosi se na svako razlikovanje, isključivanje, organičavanje ili davanje prvenstva koji se zasnivaju na rasi, boji, precima, nacionalnom ili etničkom poreklu koji imaju za svrhu ili za rezultat da naruše ili da kompromituju priznavanje, uživanje ili vršenje, pod jednakim uslovima, prava čoveka i osnovnih sloboda na političkom, ekonomskom, socijalnom i kulturnom polju ili u svakoj drugoj oblasti javnog života.

Član 5.

Prema osnovnim obavezama navedenim u članu 2. ove konvencije, države članice obavezuju se da zabrane i da ukinu rasnu diskriminaciju u svim njenim oblicima i da jamče pravo svakome na jednakost pred zakonom bez razlike na rasu, boju ili nacionalno ili etničko poreklo, naročito u pogledu uživanja sledećih prava:

- a) prava na jednak postupak pred sudovima i svakim drugim sudskim organom;
- b) prava na sigurnost osoba i zaštitu države od nasilja i zlostavljanja bilo od strane vladinih službenika, bilo od svake osobe, grupe ili ustanove;
- c) političkih prava, naročito prava učešća na izborima, prava glasa i kandidature - prema sistemu opšteg i jednakog prava glasa, prava učestvovanja u vladi kao i u upravljanju javnim poslovima, na svim nivoima, i prava pristupa, pod jednakim uslovima, javnim funkcijama;
- d) ostalih građanskih prava, naročito:
 - (i) prava da se slobodno kreću, izaberu boravišta u jednoj državi;
 - (ii) prava da napuste svaku zemlju, podrazumijevajući i svoju i pravo povratka u svoju zemlju;
 - (iii) prava na narodnost;
 - (iv) prava na sklapanje braka i izbora supružnika;
 - (v) prava svake osobe na vlasništvo, kao pojedinca ili u zajednici;
 - (vi) prava na nasleđivanje;
 - (vii) prava na slobodu misli, savesti i vere;
 - (viii) prava na slobodu mišljenja i izražavanja;
 - (ix) prava na slobodu miroljubivog zbora i udruživanja;
- e) ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, naročito:
 - (i) prava na rad, na slobodan izbor rada, na pravične i zadovoljavajuće uslove rada, na zaštitu u slučaju nezaposlenosti, na jednaku zaradu za jednak rad, na pravičnu i zadovoljavajuću nagradu;
 - (ii) prava na osnivanje sindikata i učlanjivanje u iste;
 - (iii) prava na stan;
 - (iv) prava na zdravlje, lekarsku pomoć, socijalno osiguranje i korišćenje socijalnih službi;
 - (v) prava na obrazovanje i stručno osposobljavanje;
 - (vi) prava učešća, pod jednakim uslovima, u kulturnim aktivnostima;
- f) prava pristupa na sva mesta i službe namenjene javnoj upotrebi, kao što su prevoz, hoteli, restorani, kafane, priredbe i parkovi.

Tema broja: **Rasizam**

Piše: **Ana Macanović**

Druga strana rasizma u Srbiji: Šta oni naručuju, a čime mi častimo

Pored svih negativnih titula koje je Srbija prethodnih decenija zaradila, ona koja najviše zabrinjava humaniste i evropejce je svakako titula rasističke zemlje. Prilično konzervativno i frustrirano stanovništvo nije naročito pozitivno raspoloženo prema drugim narodima; ukoliko se strancu pridoda i druga boja kože, dobija se posebna ponuda kojoj ogroman broj stanovnika Srbije jednostavno ne može da odoli. Od nekada liberalnih Jugoslovena koji su mirne duše univerzitetske klupe delili sa svojim nesvrstanim kolegama iz raznih zemalja, postade glupo nacionalistički narod koji gaji mržnju prema različitostima.

Što od izolacije, što od neinformisanosti, što od nacionalizmom suženih pogleda na svet, Srbi su postali netrepeljivi. Šovinizam je u našem društvu naopakih vrednosti postao norma; mržnja je postala uslov prihvatanja. Kažu da nas Evropa takve neće. Razumljivo. Rasizam je jedna od najernijih tekovina čovečanstva, korov koji ni danas ne uspevamo da iskorenimo. Gde je problem? U kome? Liberalni humanisti bi svakako rekli da je on u Srbima rasistima. Srbi rasisti će svakako krivicu prebaciti na predmet mržnje: Rome, crnce, Arape. Istina je, verovatno, da problem nije ni u jednim ni u drugim, već u sistemu i čvrsto utvrđenim društvenim položajima „starosedelaca“ i „došljaka“. Iako novine vrve od incidenata vezanih za rasnu mržnju i rasisti postaju predmet najoštrijih osuda, retko kada se ide dalje od konstatovanja postojanja velikog broja rasno netrepeljivih osoba u Srbiji, ne zalazeći dublje u same uzroke mržnje koja tinja u društvu.

Poslednjih se godina broj stranaca u Srbiji povećao, što je paletu upotpunilo novim stanovnicima: pored Roma i starih dobrih Kineza, pristigli su i mnogi Arapi i Afro-Amerikanci. Promene zahtevaju promene, moraćemo vremenom naučiti da prihvatamo raznolikost. I da živimo kraj ljudi druge boje kože normalno, ne buljeći i vređajući. Dok god budemo osuđivali bićemo osuđivani. Oni koje najviše osuđujemo su Romi. Društvo ima najviše problema sa netrepeljivošću prema njima i vredi postaviti pitanje zašto.

Romi su dugi niz godina verovatno najstigmatizovanija grupa u srpskom društvu. Nasleđe iz prethodnih decenija samo je učvrtilo njihov današnji položaj. Od unekoliko mističnog i interesantnog naroda, cenjenog zbog svoje slobode, neukrotivosti, kreativnosti, postali su poznati po nečistoći, siromaštvu, gladi, grubosti. Bačeni na rub egzistencije, postali su predmet iskaljivanja frustracija „čistokrvnih“ građana. Zbog čega?

Tu se ulazi u začarani, beskrajni krug mržnje: manjina godinama živi na margini, pod opresijom, što izaziva njene članove da svojim ponašanjem iskaču iz društvenih normi, što ponovo društvu daje razlog za opresiju, što rezultuje u nezadovoljstvu....shvatili ste. Naslovi novina vrve od vesti o napadima na Rome, nepravdama, mržnji („Proterana romska porodica iz Banatskog Karađorđeva“, „Eskalacija nasilja prema Romima“). Opšte je poznato da je društvo neprijateljski nastrojeno prema pripadnicima romske nacionalnosti i da je njihov životni put otežan. Ali, nema posledice bez uzroka. Baš taj imidž koji Romi uživaju, doprinosi obnavljanju netrepeljivosti. Retko ko pominje incidente koje izazivaju Romi sami, uvrede i fizičke povrede koje nanose, pljačke koje počinje. Retko ko pominje maltretiranje dece od strane njihovih romskih vršnjaka („Mali Romi maltretirali devojčice?“).

Verovatno je svako od nas, makar jednom, bio žrtva ponašanja Roma. Sa druge strane, Romi su kolektivno, žrtva ponašanja našeg društva. Budući odbačeni od društva, oni odbacuju njega. Razumljivo je da će dete koje je njegov vršnjak romske nacionalnosti pretukao razviti averziju prema čitavom narodu. Sa druge strane, isto je tako razumljivo da će romsko dete, budući da živi u kartonskoj stračari, smatrati unekoliko opravdanim svoj napad na nekoga kome ni dlaka na glavi ne fali: „zašto bi njemu bilo bolje nego meni?“ I tu se krug zatvara. Rešenje problema je negde daleko na horizontu. Politiku prema

Segregacija

U Srbiji postoji preko 600 neformalnih (romskih) naselja. Vrlo često je u upotrebi izraz „nehigijenska“ naselja, ali ovaj izraz trebalo bi izbegavati zbog rasističkog prizvuka (inače sledi da su „romi nehigijenski narod“). Ovaj izraz je baš zbog toga i izbačen iz međunarodnih dokumenata.

Takođe, izraz „nelegalna“ naselja trebalo bi izbegavati jer se ne radi o nelegalnim naseljima a priori. Ona su nelegalna u slučaju da imaju drugi smeštaj i dom. U tom slučaju mnoge delove Beograda mogli bi da nazovemo nelegalnim.

manjimama koje su u neku ruku „nepoželjne“ u društvu veoma je teško odmeriti: jer je vrlo lako uvrediti neku od dve strane.

Poput slučaja sa raseljavanjem divjih naselja u Beogradu: vlasti su želele da teritorijalno pomere problem- ali stanovnici naselja u unutrašnjosti nisu želeli da problem prestonice postrane i njihov. Sa druge strane, nezaposleni Romi nisu uspevali da pronađu sredstva za život u drugoj sredini. Tako su kontejneri ostali prazni, divlja naselja popunjena, a Romi ponovo u procepu. Pomoć Romima treba pružiti strategijom na više nivoa: sa opcijama za obrazovanje, zaposlenje, stanovanje. Sa druge strane, populacija koja nije romska ima iste potrebe, što čini zemlji u krizi i dugovima posao još težim. Prepuštamo to političarima drage volje. Oni to prepuštaju slučaju boreći se za glasove. Po svoj prilici, nažalost, dok se ne dođe do koliko-toliko valjanog rešenja za položaj Roma, društvo ih neće u potpunosti prihvatiti. Sa druge strane, edukacija mladih može biti od pomoći- mlada je duša poput mekog voska, što reče Njegoš- te će novi naraštaji možda pokušati da, pre nego što zamrze, prvo razumeju druge i da pokušaju da im pomognu.

Ipak, dok god deca u Belville-u budu strahovala od nasilja svojih komšija iz „Karton sitija“ koja sa žudnjom i ljubomorom gledaju na tople osvetljene stanove, mi ćemo stajati tu gde smo sad, kao rasisti i loši sugrađani. I što je najgore od svega: kao loši ljudi.

Tema broja: **Rasizam**

Piše: **Danilo Plavšin**

Superiornost između rasa

Rasa označava različite ljudske populacije. Obično se ovaj pojam koristi da bi se pojam stanovništvo razlikovao od pojma čovek, iako se biološki pojam rasa ne odnosi na različitosti rase. Najuobičajenije ljudske rasne kategorije su zasnovane na vidljivim osobinama kao što su boja kože, karakteristike lica, ali i na genima. Mnoge rasne grupacije često variraju i vide sebe ispred ostalih, što je posledica prirodnog uticaja na socijalni identit i na politiku identiteta.

Najjednostavnija podela rasa je u 3 osnovne grupe: bela, žuta i crna. Samovoljnim, prirodnim, ali i političkim prednjačenjem često se jedna rasa izdvaja od druge dve. Tada se javlja rasizam, kao pojam koji se odnosi na verovanja da postoji urođene i karakteristične razlike između određenih grupa ljudi, koje mogu biti hijerarhijske. Česte posledice rasizma su socijalne, političke i ekonomske prednosti/mane jedne rase u odnosu na drugu. Rasizam za sobom povlači i diskriminaciju, odnosno oduzimanje prava stečenih sopstvenim postojanjem.

Teorije superiornosti jedne u odnosu na drugu rasu prate istoriju čovečanstva od samog nastanka čoveka. Prvi podaci dolaze još iz mitova i legendi o boljem položaju jedne nacije u odnosu na drugu, susednu. Takođe, Grci i Rimljani su sve druge narode, bez obzira na boju kože, nazivali „varvarima“. Kineska država je vekovima u zvaničnim dokumentima deklarirala superiornost kineske rase nad svim drugima.

Međutim, pravi rasizam, u kome se ljudska rasa delila na „više“ i „niže“ oblike, došao je do punog izražaja u doba kolonijalizma, kada su evropski narodi zarobili najveći deo sveta i počeli da koriste domoroce kao jeftinu radnu snagu. Da bi opravdali takvo svoje ponašanje, kolonizatori su razvili teoriju superiornosti, odnosno tehnološko razviće evropske nacije u odnosu na plemena Amerike, Australije i većeg dela Afrike koja su ostala na

nivou primitivnog gvozdеноg ili čak kamenog doba. Prema tome, govorili su kolonizatori, očigledno je da su druge rase inferiorne, te da Evropljani imaju dužnost da im pomognu da postanu civilizovani, koliko je to moguće. S obzirom na ovu činjenicu, veliki deo sveta je vekovima patio pod evropskim kolonijalnim silama. Mnogi religiozni autoriteti su se priključili ovim idejama, i podržali Evropljane, tvrdeći da su Bog i Biblija pružili Evropljanima toliku moć nad ostatkom čovečanstva. Ovaj stav se u Evropi počeo menjati tek krajem osamnaestog i početkom devetnaestog veka, kada su mnogi hrišćanski teolozi i sveštenici postali protivnici rasizma i ropstva.

Kada su Evropljani početkom XIX veka počeli da upoznaju primitivne kulture, rasistička teorija imala je razne racionalne zaključke. Podrobnija antropološka i druga istraživanja u XX veku pokazala su da je „primitivnost“ primitivnih kultura relativna odnosno da jedan lovac i sakupljač, iako je nepismen i poseduje vrlo primitivna oruđa, iskazuje u svom životu visoku inteligenciju i brojna znanja i veštine. Tu su i lingvistička istraživanja, koja su pokazala da su, suprotno prvobitnim utiscima o tome da neka primitivna plemena govore jedva artikulisanim, poluživotinjskim jezicima, svi ljudski jezici vrlo slične osnovne strukture, daleko složenije od bilo kog životinjskog sastava simbola. Stoga čak i najprimitivniji jezici imaju jednak potencijal kao i oni najrazvijeniji za izražavanje suptilnih, apstraktnih misli, iako ih naravno zbog kulturne zaostalosti ne koriste.

Ukoliko neke razlike među raznim grupama koje se mogu nazvati rasom i postoje, one se iskazuju tek na velikom uzorku, u proseku, te nikako ne mogu biti razlog diskriminacije odnosno superiornosti pripadnika neke rase.

Tema broja: **Rasizam**Piše: **Petar Nenadić**

Rasizam u Srbiji

„Odbijam da prihvatim uverenje da su se ljudi toliko tragično upetljali u bezvezdanu ponoć rasizma, da svetli dolazak dana mira i bratstva nikada neće postati stvarnost.”

Martin Luter King

Rasizam se prvenstveno odnosi na verovanje u postojanje razlika između različitih grupa ljudi. Pod rasizmom se podrazumeva svako verovanje u postojanje takozvane „superiorne rase” kao i svako delovanje u skladu ili u korist takve ideologije.

U Srbiji je rasizam procvetao u doba raspada Jugoslavije, usled sloma svih vrednosnih normi i niskog životnog standarda. Kada je osnovna svrha života da se preživi i da se taj isti život produži još koji dan, kada se društvo nađe u situaciji da je „čovjek čoveku vuk” onda lako možemo naići na slučajeve da je ljudima lakše da se nose sa takvom situacijom tako što će pronalaziti krivce za svoj položaj. Dakle, kada je standard života jako nizak i kada se u to uključi i snižen sistem vrednosti možemo reći da je u nekim slučajevima prirodno da se u svesti nekih manje moralnih ljudi pojavljuju oni „Drugi” koji ugrožavaju naš životni prostor.

Osim raspada Jugoslavije narodi novonastalih republika prolaze i kroz prelaz sa jednog socijalističkog uređenja na kapitalističko. Sve ovo, uključujući i način na koji se stara država raspala, uticalo je na promenu svesti kako pojedinca tako i celokupnog društva. U takvim uslovima je narod prestao da shvata društvo kao zajednicu u kojoj svi podjednako učestvuju i delaju u korist te iste zajednice, nego je za ljude to postala jedna neprekidna borba za opstanak u kojoj je jedini način za preživljavanje upravo potiskivanje određene grupe na niže grane hijerarhije, a kako je

uvek najlakše ljude kategorizovati po nacionalnim ili verskim odlikama, dolazi do unižavanja vrednosti kao i do otvorenog neprijateljstva prema takvim grupacijama. Paradoksalno je to što se prelaskom na demokratski sistem kod nekih ljudi, za koje bih voleo da kažem da su manjina, razvila želja za ukidanjem prava nekih drugih grupa. Po nekim izveštajima posmatrača određenih stranih i domaćih vladinih i nevladinih organizacija možemo takođe primetiti da je stopa rasizma bila najveća tokom 90ih godina, tokom najveće inflacije i bede u novijoj istoriji Srbije, da je ta stopa nakon zbacivanja režima Slobodana Miloševića postepeno padala, a da se ponovo primećuje njen porast tokom ekonomske krize. Dakle, možemo zaključiti da se tokom teških vremena ljudi okreću ka verskim ili nacionalnim manjinama kao glavnim krivcima za takvo stanje, i to je taj problem svesti koji se javlja u našem narodu koji moramo iskoreniti da bi imali zdravo društvo i normalne odnose između pripadnika tog društva.

Problem rasizma se kažnjavanjem počinioca rešava samo kratkoročno. Jedino način na koji se može dugoročno eliminisati je promenom celokupne svesti nacije, za šta treba vremena, ne možemo to jednostavno preseći, moramo to posmatrati kao neku bolest koju moramo pratiti dok ne nađemo način da uklonimo njen uzrok, odnosno da promenimo način na koji ljudi poimaju i druge ljude i situacije u kojima se nalaze.

Tema broja: **Rasizam**

Piše: **Aleksa Dabić**

Martin Luther King Jr. - I have a dream

Devetnaesti i dvadeseti vek u Sjedinjenim američkim državama ostali su upamćeni kao „Moderno mračno doba” i kao vreme ekstremne rasne segregacije na tom prostoru.

Kontrast između crne i bele boje, razlivene po papiru, koji svačije oko može da primeti, gotovo je bio identičan kontrastu između prava negroidnog (crnog), i belog stanovništva.

Dok je belcima u SAD put ka svetloj budućnosti bio vidljiv, crnci su bivali besomučno izrabljivani i ugnjetavani na tom putu, na čijem se kraju, kroz izmaglicu, jedva nazirao spas.

Boja kože bila je glavni parametar za sve.

Crnačka deca smela su da kupe samo određene vrste sladoleda, prostor na kome su se igrala bio je ograničen i nadgledan, na kraju svakog školskog autobusa postojao je odeljak „Za obojene”, pri formiranju bilo kog školskog fudbalskog ili košarkaškog tima, mešanje je bilo nedopustivo.

Kada zatvorite oči, udahnute duboko i probate da gledate svet očima tih crnaca, obužeće vas bes i nepresusna želja za osvetom. Odmah posle toga, postavice sebi pitanje: „Zašto im se niko nije suprotstavio?”

Osećanje inferiornosti u odnosu na belce prisutno je kod crnaca jos od davnina.

Ono može biti potisnuto, ali nikako izbrisano.

Iako je želja za osvetom svojstvena čoveku, kao biću, njeno pretapanje u oružje koje bi crncima donelo spas bilo je nemoguće.

Upravo u tom bezizlaznom vrtlogu, od silnih vapaja i vrisaka odstupao je glasić malog crnog dečaka, koji će kasnije svojom čeličnom odlučnošću i melodičnom ubedljivošću svim crncima u SAD pokloniti slobodu i nezavisnost. Njegovo ime ostaće urezano u umove svih njemu dužnih i slavljeno dok je sveta i veka.

Rođen je 1929. godine u Džordžiji, SAD, u sveštentičkoj porodici. Otac mu je rođen kao Majkl King, ali posle posete Nemačkoj, promenio je ime u Martin Luter King Sr. iz postovanja prema Martinu Luteru, jednom od najvećih revolucionara u istoriji Evrope. Verovatno odatle vodi poreklo ta strast prema revoluciji, prisutna kod svih članova njegove porodice.

Posle sticanja osnovnog obrazovanja, pokazuje interesovanje za sociologiju, i posle završenih osnovnih studija u toj oblasti, doktorira sistematsku teologiju.

Ugleda se na Mahatmu Gandiju, Lava Tolstoja i Abrahama Linkolna, sto će se kasnije vidno odraziti na njegove stavove po pitanju međurasnih odnosa.

Protivi se ratu u Vijetnamu, i svojim govorima, prožetim proročkom ubedljivošću, privlači pristalice iz svih krajeva severne Amerike.

Njegov lik postaje ikona, glas postaje melodija, a ime - religija.

Ojačan razbesnelom crnom armijom, skupio je hrabrost i krenuo u vrlo rizičan pohod na tadašnju belu vlast.

Održava govore na najvažnijim mestima u SAD, i, penjući se uz stepenice neizvesnosti, dolazi do zadnjeg stepenika - najvišeg i najtežeg za penjanje, koji svoje materijalno obličje poprima 28. avgusta 1963. godine ispred statue Abrahama Linkolna u Vašingtonu.

Pred hiljadama gledalaca, Martin Luter King Jr. održava govor koji će zauvek promeniti sudbinu crnog stanovništva u SAD i celom svetu.

Govor predstavlja pravo retoričko čudo, i tek tada Martin Luter King Jr. u punom sjaju, ispoljava svoje božanske talente iz svih oblasti života, koji se, pred tim svetim zadatkom, uspešno održanim govorom, ujedinjuju i formiraju stabilan prelaz preko reke propasti.

Koristeći se znanjem iz oblasti teologije i sociologije, pravi paralele izmedju citata iz Svetog Pisma i činjenica i fenomena dvadesetog veka.

Gledaocima polako počinju da naviru suze, a opšte uzbuđenje nije moglo biti prikriveno.

Drhtanje se moglo osetiti i medju belcima koji su prisustvovali govoru.

Mnogi analitičari ovaj fenomen ne svrstavaju u govore, već u mise.

Razlog ovome je neverovatna muzikalnost kojom Martin Luter King Jr. oplemenjuje ovaj govor.

Pevajući odlomke iz Biblije, i dajući svoju sopstvenu decu kao primer rasne segregacije, polako dobija muzičku pratnju - usklrike svih prisutnih koji su po prvi put u svojim anonimnim životima osetili tračak nade za boljom budućnošću.

Upravo tada, na vrhuncu svoje moći, izgovara frazu „I have a dream”, kojom definitivno kupuje jednosmernu kartu za, do tada imaginarnu zemlju, Slobodu.

Govor je zabeležen, i, i dalje, služi kao inspiracija revolucionarima modernog doba.

Martin Luter King Jr. kao opasna pretnja tadašnjoj vlasti, biva ubijen 1968. godine u jednom motelu u Memfis, SAD.

To je, očigledno, dokaz njegove proročke svrhe.

Prošlo je dosta vremena od čuvenog govora, ali eho mitskih reči Martina Lutera Kinga i dalje se nije izgubio, i prisutan je, i dan danas, kao neki putokaz, u glavama svih čiji je identitet ugrožen i svih koji, bezuslovno, osećaju dužnost prema ovom čoveku.

Deo govora Martina Lutera Kinga

I have a dream

I have a dream that one day this nation will rise up and live out the true meaning of its creed: "We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal."

I have a dream that one day on the red hills of Georgia, the sons of former slaves and the sons of former slave owners will be able to sit down together at the table of brotherhood.

I have a dream that one day even the state of Mississippi, a state sweltering with the heat of injustice, sweltering with the heat of oppression, will be transformed into an oasis of freedom and justice.

I have a dream that my four little children will one day live in a nation where they will not be judged by the color of their skin but by the content of their character.

I have a *dream* today!

I have a dream that one day, down in Alabama, with its vicious racists, with its governor having his lips dripping with the words of "interposition" and "nullification" -- one day right there in Alabama little black boys and black girls will be able to join hands with little white boys and white girls as sisters and brothers.

I have a *dream* today!

I have a dream that one day every valley shall be exalted, and every hill and mountain shall be made low, the rough places will be made plain, and the crooked places will be made straight; "and the glory of the Lord shall be revealed and all flesh shall see it together."

This is our hope, and this is the faith that I go back to the South with.

With this faith, we will be able to hew out of the mountain of despair a stone of hope. With this faith, we will be able to transform the jangling discords of our nation into a beautiful symphony of brotherhood. With this faith, we will be able to work together, to pray together, to struggle together, to go to jail together, to stand up for freedom together, knowing that we will be free one day.

And this will be the day -- this will be the day when all of God's children will be able to sing with new meaning:

My country 'tis of thee, sweet land of liberty, of thee I sing.

Land where my fathers died, land of the Pilgrim's pride,

From every mountainside, let freedom ring!

And if America is to be a great nation, this must become true.

„Prva dama građanskih prava”

Roza Parks je afro-američka aktivistkinja za ljudska prava koja je ostavila dubok trag u ljudskoj istoriji svojim hrabrim i odvažnim gestom građanske neposlušnosti usmerenim protiv rasne segregacije.

Odbijanjem zahteva vozača autobusa da ustupi mesto belom putniku, 1. decembra 1955. godine, nakon čega je uhapšena i osuđena, Roza je pružila nenasilni otpor segregaciji i demonstrirala građansku inicijativu, odgovornost i hrabrost. Njen gest, a posebno njeno procesuiranje koje je usledilo, ohrabrilo je obespravljene građane da organizuju poznati bojkot autobusnog saobraćaja u Mongomeriju (Alabama, SAD), jedan od najuspešnijih i najvećih masovnih pokreta protiv rasne segregacije u istoriji. Upravo ovaj pokret (bojkot), promovisao je njegovog organizatora Martina Lutera Kinga u lidera Pokreta za ljudska prava.

Hapšenje Roze Parks

Roza Parks u društvu sa Martinom Luterom Kingom

Roza Parks je dobitnica brojnih priznanja i počasti (između ostalih Spingarnova medalja, Nagrada Martin Luter King, Guvernerska medalja časti za izuzetnu hrabrost...), ali svakako najznačajnija su Predsednička medalja slobode (1996.) i Zlatna medalja Kongresa (1999.), dva najviša američka građanska, civilna odličja.

Brojne gradovi u SAD imaju ulice i bulevare sa imenom Roza Parks, veliki broj autobuskih i železničkih stanica takođe nosi njeno ime, kao i nekoliko međudržavnih autoputeva.

Statua Roze Parks biće postavljena u Dvoranu statua u Kapitolu i to će predstavljati prvo tako veliko priznanje za jednu afro-amerikanku u SAD.

Kult ličnosti

Piše: Ana Macanović

Maj Druga Tita: i kolevka i štafeta i grob

Drug je Tito u svakom pogledu bio zanimljiva ličnost. Njegova je životna priča u najmanju ruku neobična, neki tvrde da je misteriozna, pa čak i falsifikovana. Držeći se zvanične verzije, od mlada bravara postade epska ličnost, jugoslovenski otac i opštenarodni drug. Kačili smo ga po zidovima, pominjali u stihovima i zakletvama, nosili na značkama i u srcima. Nema dvojbe oko toga da je bio harizmatičan, na svoj način. Nema sumnje u to da treba biti bilo vanredan talenat, bilo dobro podržan iz senke, pa postati čovek takvih razmera. Treba znati voditi raznorodnu SFRJ kao bravar koji i svoj jezik slabo govori. Da ne budemo ipak na kraj srca, kao vrlo sposoban bravar.

No, ostavimo skepsu na stranu, činjenica je da je istorija (povijest, što kažu komšije) Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije obojena Titovim likom. Ostaci njegovog lika rasuti su i danas po čitavom Balkanu, posmatrani od strane jugokritičara i jugonostalgicara. Najviše ga se sećamo u maju. Makar nakratko, oni koji se tih vremena sećaju osete opet staru vezu. Oni koji ih ne pamte, pomisle nešto svoje, radoznalo slušajući mitove toga doba. Prođimo Titovim stopama kroz maj, u ime prošlosti.

Josip Broz Tito rođen je, kako verujemo, 7. maja 1892. godine u selu Kumrovec u tadašnjoj Austrougarskoj, nekadašnjoj SFRJ a današnjoj Hrvatskoj. Bio je sedmo od čak petnaestoro dece Franje Broza, siromašnog seljaka, i njegove žene Marije. Mali Josip je učio bravarski zanat, što mu intelektualna elita nikada nije oprostila. To ga, kako se kasnije pokazalo, nikako nije sprečilo da postane jedan od najuticajnijih ljudi na svetu i verovatno najveći hedonista ikada. Ako ne ikada, a bar u jednoj zemlji koja je propagirala jednakost. Dok su dobri Jugosloveni oralni, Tito je pio konjak i pušio tompace krstareći svetom. Legitimno.

Njegov će rođendan kasnije postati jedan od centralnih događaja u Jugoslaviji svake godine. Doduše, ne beše to na kraju 7. maj, već dvadeset i peti. Na 25. maj 1944. godine Nemačka je vojska izvršila desant na Drvar u kome se tada nalazio vrhovni štab Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije. Partizani se, o sreće, ipak nisu dali, pa su bili u prilici da se naslave 25. maja sve do 1988. godine. Posle je došla krv. Ali to nije tema.

Tako je rođen Dan Mladosti. Zapravo, omladina Kragujevca je pomislila kako bi bilo baš lepo Drugu Titu doneti štafetu, a on je sam preuzeo inicijativu i odredio datum. Događaj je počeo kao Štafeta Mladosti, godinama živio kao Dan Mladosti a završio kao pomalo bizaran događaj zvani „I posle Tita - Tito”. Štafeta je putovala zemljom danima, nošena neustrašivim rukama omladinaca i radnika, da bi je na kraju, posle pretrčane čitave SFRJ Maršalu predavao srećni izabranik, slika i prilika socijalističkog ideala.

Držani su pompezni govori hvale sistemu, mladež se znojila na sletovima, zastave se vijorile. Dizajniranje štafete bila je čast, pravile su ih republike, opštine, zadruge, preduzeća. Sve u čast druga Tita. Bio je to dan kada nam je Tito svima

Kult ličnostiPiše: *Danilo Plavštin***Kuća cveća**

Kuća cveća sagrađena je 1975. godine kao zimska bašta sa prostorijama za rad i odmor Josipa Broza Tita u neposrednoj blizini Rezidencije u kojoj je živio. Nalazi se u Botičevoj ulici, na Dedinju u Beogradu, u sklopu Muzeja istorije Jugoslavije.

U Kući cveća na Dedinju sahranjen je maršal Tito, vrhovni komandant partizanskih odreda u Drugom svetskom ratu, revolucionar i državnik, doživotni predsednik SFR Jugoslavije. Preminuo je u Ljubljani 4. maja 1980. godine. Četiri dana posle smrti, 8. maja 1980 godine, Tito je, po sopstvenoj želji, sahranjen na Dedinju, u zimskoj bašti. Sahrani je prisustvovalo preko 200 državnika ispred više od 100 država sveta i preko 700.000 građana.

Kuća cveća postala je deo memorijalnog kompleksa koji je otvoren za posete 1982. godine. Pored Kuće cveća, deo kompleksa bili su i Muzej

25. maj, Bilijarnica, Lovačka kuća, Stari muzej, Vila Mir i rezidencija u Užičkoj 15. Posle raspada države raspao se i memorijalni kompleks.

Danas Kuća cveća predstavlja deo Muzeja istorije Jugoslavije. Može se posetiti svakog dana osim ponedeljka. Pored Titovog groba okruženog zelenilom i cvećem posetioci mogu videti njegovu radnu sobu u kojoj se nalazi izrezbareni sto, koji je Tito dobio na poklon od delgacije iz Makedonije. Tu je i Titov portret, kao i deo lične biblioteke. Posebno je zanimljiva izložba preko 2200 štafeta kojima je do 1987. godine obeležavan Dan mladosti, 25. maj, koji je predstavljao službeni datum Titovog rođenja, iako je Tito bio rođen 7. maja. Štafeta mladosti je predavana u maršalove ruke na velikoj svečanosti na stadionu JNA u Beogradu. Broj nosilaca štafete bio je veći od milion, a izrada same štafete poveravana je velikim umetnicima pa neke od njih predstavljaju prava remek dela.

Za 20 godina od otvaranja „Kuće cveća“, to mesto je, prema evidenciji koju vode nadležni u Muzeju istorije Jugoslavije posetilo 15.835.255 ljudi. Posebno interesovanje vlada 25. maja, kada Titov grob obiđe veliki broj jugonostalgicara iz svih država bivše Jugoslavije. Ovoliki broj ljudi na jednom mestu dovoljno govori o uticaju Josipa Broza u svetu i vremenu u kome je živio.

Preporučujemo

Internet u službi obrazovanja: rasizam

Preporučujemo sledeće sajtove putem kojih možete saznati više o rasizmu, diskriminaciji i ksenofobiji:

Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije

<http://www.unmikonline.org/regulations/unmikgazette/05bosniak/BRacialdiscrimination.pdf>

UNESCO, Fights against Racism, Discrimination and Xenophobia

<http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/fight-against-discrimination/>

Committee on the Elimination of Racial Discrimination

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/>

European Commission against Racism and Intolerance (ECRI)

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/default_en.asp

The International Movement Against All Forms of Discrimination and Racism

<http://www.imadr.org/>

Poverenik za zaštitu ravnopravnosti

<http://www.ravnopravnost.gov.rs/index.php?lang=rs&pismo=lat>

Zakon o zabrani diskriminacije, Republika Srbija

http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_zabrani_diskriminacije.html

FIFA against discrimination - Anti-Racism

<http://www.fifa.com/aboutfifa/socialresponsibility/antiracism/index.html>

UEFA - Anti-Racism

<http://www.uefa.com/uefa/socialresponsibility/antiracism/index.html>

Značajni datumi

9. maj - Dan pobjede nad fašizmom i Dan Evrope

Danom pobjede nad fašizmom obeležava se kapitulacija Nacističke Nemačke u Drugom svetskom ratu, najkrvavijem sukobu u ljudskoj istoriji koji je odneo više od 50 miliona života.

Naime, 9. maja 1945. godine u Berlinu je ratifikovan dokument o kapitulaciji Trećeg rajha koji je u ime Vermahta potpisao nemački feldmaršal Vilhelm Kajtel, a u ime Saveznika sovjetski maršal Georgij Žukov i britanski general Artur Teder. Dan pobjede slavi se 9. maja iako je Drugi svetski rat konačno završen tek nekoliko meseci kasnije bezuslovnom kapitulacijom Japana nakon upotrebe atomske bombe.

Dan pobjede nad fašizmom jedan je od najznačajnijih praznika u evropskom kalendaru budući da obeležava prelomni trenutak u kome je definisan izgled Evrope budućnosti.

Prvi koraci ka ujedinjenju evropskog kontinenta i formiranja današnje Evropske unije učinjeni su 9. maja 1950. godine, a na samitu lidera EU u Milanu 1985. godine odlučeno je da se 9. maj proslavlja i kao „Dan Evrope“.

Dan Evrope, ustanovljen je kao dan sećanja na Šumanovu deklaraciju, kojom je počeo proces evropskih integracija. Naime, francuski ministar spoljnih poslova Robert Šuman, uprkos pretnji od Trećeg svetskog rata, pozvao je 9. maja 1950. godine, Francusku, Nemačku i druge evropske zemlje da udruže svoje industrije uglja i čelika. Godinu dana kasnije, ugovorom koji su u Parizu potpisali predstavnici Francuske, Italije, Belgije, Zapadne Nemačke, Luksemburga i Holandije, rođena je Evropska zajednica. Tih šest zemalja, nekoliko godina kasnije, Sporazumom u Rimu oformili su Evropsku ekonomsku zajednicu, koja će kasnije prerasti u Evropsku uniju.

Dan pobjede nad fašizmom obeležava se u velikom broju zemalja Evrope polaganjem venaca na spomenicima žrtava Drugog svetskog rata i brojnim prigodnim manifestacijama, ali je svakako najupečatljivija proslava državnog praznika - Dan pobjede - u Rusiji koji se tradicionalno obeležava vojnom paradom u kojoj učestvuju autentična oruđa i naoružanje iz Drugog svetskog rata.

Retrospektiva

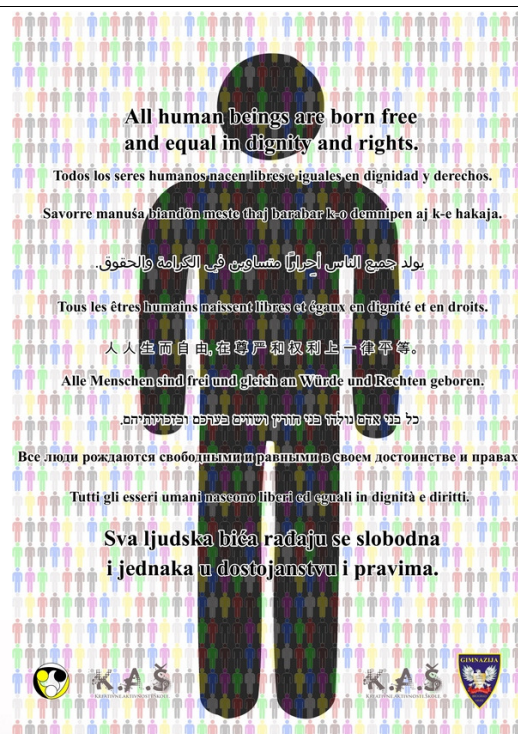
Say NO to racism!

U znak sećanja na 69 osoba koje su protestovale protiv rasističke politike Aparthejda i zbog toga ubijene 21. marta 1960. godine u južnoafričkom gradu Šapervilu, Generalna skupština Saveta Evrope odlučila je da se 21. mart svake godine obeležava kao Međunarodni dan eliminacije svih oblika rasne diskriminacije.

Pridružujući se različitim aktivnostima kojima se širom sveta, u periodu od 17. do 25. marta, obeležava Dan borbe protiv rasizma, organizovali smo nekoliko predavanja kojima se apeluje na jednakost svih ljudi.

Pod sloganom “Say NO to racism” održana su predavanja o osnovnim idejama i aktivnostima najznačajnijih boraca za ljudska prava XX veka, kao što su Nelson Mendela, Martin Luter King i Mahatma Gandhi, pri čemu smo se upoznali sa brojnim pojmovima kao što su Apartheid, segregacija, diskriminacija, građanska inicijativa, nenasilni otpor... Razmatrali smo i načine suzbijanja rasnih predrasuda i stereotipa u našoj sredini.

Aktivno učešće u realizaciji ovog programa imali su i učenici IB programa, a finalna faza programa obeležena je dizajniranjem afirmativnog plakata „Svi ljudi su rođeni jednaki” i antirasističkog bedža.

Elektronski časopis učenika Gimnazije „Ruđer Bošković”
GRAĐANIN SVETA

Redakcija:

Ana Macanović (IV/2), Nevena Marković (IV/2), Jovana Bošković (IV/3), Luka Bojčić (IV/3), Đorđe Petrović (IV/3), Danilo Plavšin (IV/2), Petar Nenadić (IV/2), Luka Nikolić (II/3).

Lektor: Ljiljana Ćuk (profesor srpskog jezika i književnosti)

Koordinator: Srđan Barišić (profesor sociologije)

Kontakt: srdjan.barisic@boskovic.edu.rs

GIMNAZIJA SA DOMOM UČENIKA „RUĐER BOŠKOVIĆ”

Kneza Višeslava 17, 11000 Beograd

Telefon: 011/ 35 444 17

www.osboskovic.edu.rs

RUĐER BOŠKOVIĆ
G I M N A Z I J A

Qui tacet,
consentire
videtur.

Ćutanje je znak odobravanja.

Neman Marš
photography

K.A.S.
KREATIVNE AKTIVNOSTI ŠKOLE

